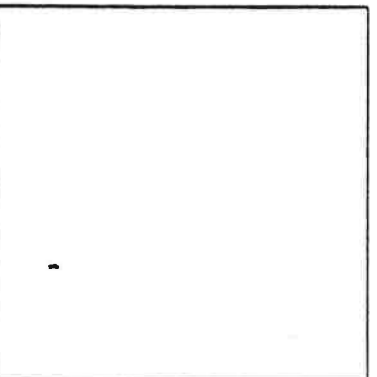
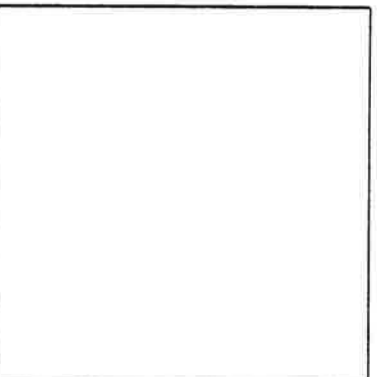
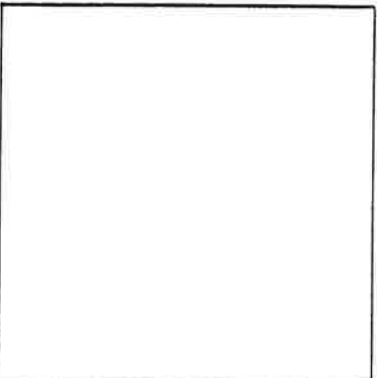
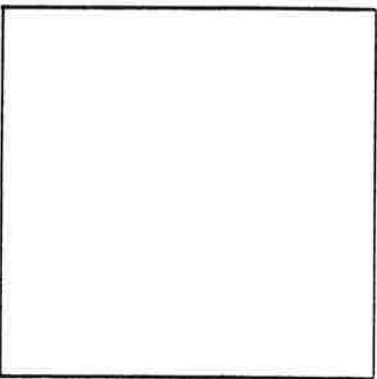
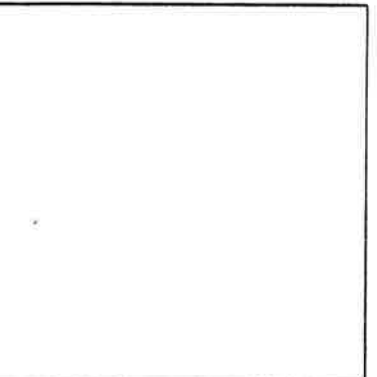
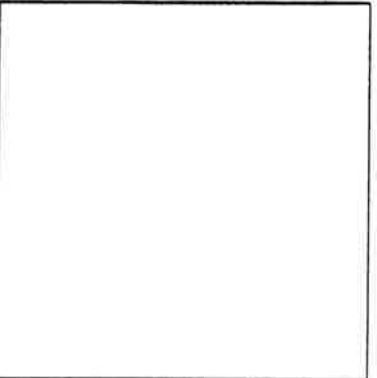
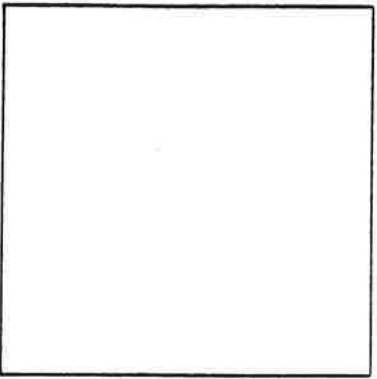
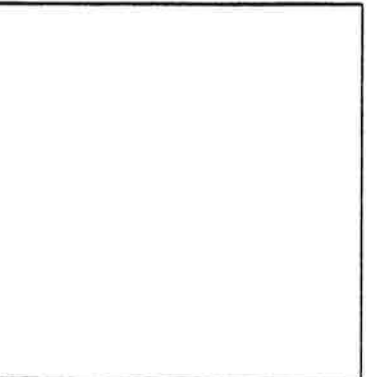
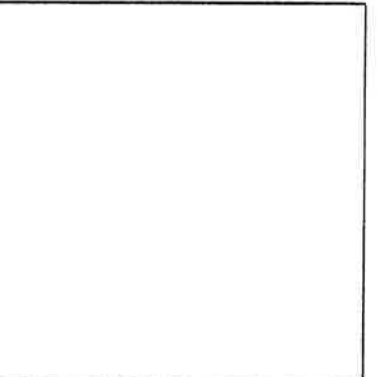
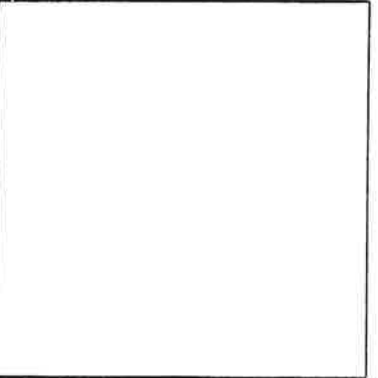
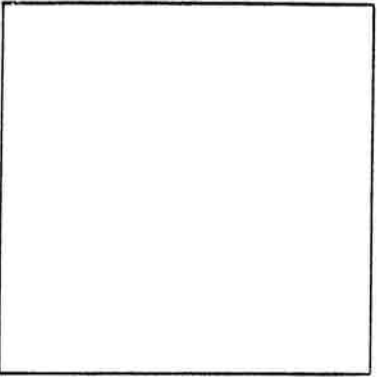
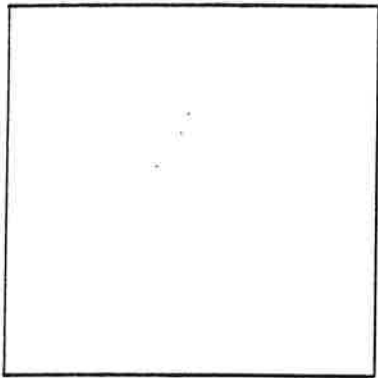

Gemeente Waalwijk

855-2

STARTNOTTIE

Woningbouwlokatie 'Waalwijk-west'

Gemeente Waalwijk

STARTNOTITIE

Woningbouwlocatie 'Waalwijk-west'

december 1996
K.7207.300.0906

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. Inleiding	1
2. Probleemstelling en doel	5
2.1 De achtergronden van de keuze voor Waalwijk-west	5
2.2 Motivering van het woningaantal	6
2.3 Doelstelling	7
3. De kenmerken van het plangebied	9
3.1 Ligging van het gebied	9
3.2 Ondergrond en hydrologie	9
3.3 Waarden	10
3.4 Functies	11
3.5 Conclusies	11
4. Voorgenomen activiteit en alternatieven	13
4.1 Voorgenomen activiteit	13
4.2 Alternatieven	13
<i>"Intermezzo"</i>	16
5. Te onderzoeken effecten	17
6. Procedure	19
Bijlage: Overzicht van de geschiedenis van de bouwlocatie voor de gemeente Waalwijk	

1. Inleiding

Aanleiding

De gemeente Waalwijk is van plan om een nieuwe woningbouwlocatie te ontwikkelen ten westen van de huidige kern Waalwijk. In het streekplan van de provincie Noord-Brabant kreeg Waalwijk de groeiklasse 5-status. Dat betekent dat Waalwijk een taak heeft in de opvang van de lokale en regionale woningbehoefte. Volgens (provinciale) berekeningen moeten er in Waalwijk tot het jaar 2005 circa 2200 nieuwe woningen worden gebouwd. Dit aantal kan nog variëren op basis van bestaand en te ontwikkelen beleid. Ook voor de jaren daarna - ten minste tot 2010 - zou 'West' in de ruimtebehoefte moeten kunnen voorzien. De locatie Waalwijk-west ligt voor een groot deel op grondgebied van de (voormalige) gemeente Sprang-Capelle. De gemeentelijke herindeling per 01-01-1997, waarbij de gemeenten Waalwijk, Sprang-Capelle en Waspik worden samengevoegd tot één nieuwe gemeente, maakt het mogelijk om de planvorming voor Waalwijk-west nu ter hand te nemen.

De Colleges van de betrokken gemeenten (Waalwijk en Sprang-Capelle) hebben besloten dat de bedoelde bouwlocatie moet worden ontwikkeld in één samenhangend plan, dat nadrukkelijk ook rekening moet houden met het omliggend gebied. Het ontwikkelen van een nieuwe woningbouwlocatie van dergelijke omvang heeft belangrijk (milieu)gevolgen voor het gebied zelf en heeft een uitstraling naar het gebied daarbuiten. Ten noorden van de beoogde woningbouwlocatie ligt een gebied met belangrijke natuurwaarden. Gelijktijdig met de stedelijke ontwikkeling zal ook een (versneld) natuurontwikkelingstraject in gang worden gezet. Deze plannen worden in samenhang ontwikkeld in een Masterplan dat voor het totale gebied wordt gemaakt.

Het MER-plichtige besluit

Op grond van de Wet milieubeheer moet voor een woningbouwproject voor meer dan 2000 woningen (buiten verstedelijkte gebieden) een milieu-effectrapport (m.e.r.)-procedure worden doorlopen. Verwacht wordt dat dit aantal wordt gehaald. Mocht naar aanleiding van nieuwe ontwikkelingen blijken dat er minder woningen worden gebouwd, dan zijn de Colleges van mening dat het toch goed is om de m.e.r.-procedure te doorlopen, vanwege de gevoeligheid van het gebied en de te verwachten natuur- en milieu-effecten.

De m.e.r.-procedure is van toepassing op de vaststelling van het ruimtelijk plan (volgens de Wet op de ruimtelijke ordening) dat als eerste in de mogelijke aanleg voorziet. In dit geval is dat het globale bestemmingsplan dat voor Waalwijk-west zal worden opgesteld. De m.e.r.-procedure zal worden gekoppeld aan de bestemmingsplanprocedure. Het Masterplan dat nu wordt gemaakt vormt de toelichting van het bestemmingsplan.

Het MER zal het karakter hebben van een project- of inrichtings-MER. Het beperkt zich tot alternatieven voor de inrichting van één concrete locatie. De locatiekeuze zelf staat niet ter discussie. In hoofdstuk 2 wordt beschreven op welke wijze, tegen welke politiek-bestuurlijke achtergrond en op grond van ruimtelijk-functionele argumenten tot deze keuze is gekomen.

Relatie met het Masterplan

Het MER zal worden gebruikt om mede richting te geven aan het stedenbouwkundig plan. De stedenbouwkundige planvorming zal worden beschreven in het Masterplan. Vanuit een integrale gebiedsvisie, waarbij structuurbeelden worden opgesteld voor woningbouw en natuurontwikkeling, wordt een ontwikkelingsvisie gemaakt voor de eerste 1000 te bouwen woningen, welke weer worden uitgewerkt in deelplannen en bouwplannen.

Initiatiefnemer en bevoegd gezag

De Colleges van Burgemeester en Wethouders van de huidige gemeenten Waalwijk en Sprang-Capelle hebben het initiatief genomen voor het opstellen van deze Startnotitie. Het College van Burgemeester en Wethouders van de nieuwe gemeente Waalwijk treedt op als initiatiefnemer (IN) in de m.e.r.-procedure. De gemeenteraad van de nieuwe gemeente treedt op als bevoegd gezag (BG).

De Startnotitie

Het doel van deze Startnotitie is:

- de m.e.r.-procedure officieel te starten;
- de betrokken personen en instanties te informeren, zoals insprekers, wettelijke adviseurs en de Commissie voor de m.e.r. (C-m.e.r.);
- richting te geven aan mogelijke alternatieven voor het stedenbouwkundig plan;
- een overzicht te geven van wat er in het op te stellen milieu-effectrapport (MER) zal worden beschreven.

Inspraak

Iedereen kan inspreken om wensen kenbaar te maken voor de richtlijnen voor het op te stellen milieu-effectrapport (MER). De richtlijnen geven aan wat er in het MER moet komen te staan. De Startnotitie zal gedurende vier weken ter inzage liggen in Waalwijk en in Sprang-Capelle:

Gemeentehuis Waalwijk
Raadhuisplein 2
Postbus 10.150
5140 GB WAALWIJK
Tel: 0416-68 34 56

Gemeentehuis Sprang-Capelle
Raadhuisstraat 64
5161 BJ SPRANG-CAPELLE
Tel: 0416 - 27 29 34

Het plangebied

De locatie Waalwijk-west wordt in beginsel begrensd door de N261 aan de oostkant, de A59 in het noorden, in het zuiden de lintbebouwing van Sprang en in het westen de Bernhardstraat/Koesteeg en de achterzijde van de percelen aan de Hoge Vaart. De gronden aan de noordrand, gelegen tegen de A59, worden buiten het directe plangebied gelaten, omdat hiervoor reeds een ontwikkeling in gang is gezet. Deze gronden zijn in eigendom van Staatsbosbeheer en zijn c.q. worden ingericht als reservaatgebied. Uiteraard zullen in het MER wel de effecten van de woningbouwlocatie op dit gebied worden onderzocht.

Inhoud van de Startnotitie

In deze Startnotitie komt het volgende aan de orde:

- de probleem- en doelstelling: de motivering waarom er minimaal 2200 woningen moeten worden gebouwd en de politiek-bestuurlijke achtergrond van het besluit om deze te bouwen in Waalwijk-west (hoofdstuk 2);
- een beschrijving en waardering van de huidige kenmerken van het gebied (hoofdstuk 3);
- een beschrijving van de voorgenomen activiteit en alternatieven voor de opzet van het stedenbouwkundige plan (hoofdstuk 4);
- een overzicht van de te onderzoeken effecten (hoofdstuk 5);
- de relatie met de planvorming en de te volgen procedure (hoofdstuk 6).

Het plangebied

2. Probleemstelling en doel

Algemeen

Het groeiklassebeleid van de provincie Noord-Brabant is gericht op versterking van de stedelijke structuur. Met het oog op deze versterking dient de toename van de woningvoorraad zoveel mogelijk te worden geconcentreerd in de stedelijke gebieden. Het aandeel van de 'grote' steden in de woningvoorraad moet minimaal gelijk blijven. De groeiklasse geeft de mate aan waarin verstedelijking wordt nagestreefd door de bouw van woningen en de vestiging van bedrijven en voorzieningen. Waalwijk is in het streekplan aangemerkt als een groeiklasse 5-gemeente en heeft daarmee een taak in de opvang van de lokale en regionale woningbehoefte. Door gebrek aan uitbreidingslocaties loopt Waalwijk echter al enkele jaren achter op het woningbouwprogramma. Over de mogelijke uitbreidingsrichtingen van Waalwijk is jarenlang gediscussieerd.

2.1 De achtergronden van de keuze voor Waalwijk-west

Reeds in 1976 besloot de Waalwijkse gemeenteraad om de locatie 'Noord' als alternatief open te houden voor stedelijke uitbreiding na 1985. Groot voordeel van deze locatie was dat het op eigen grondgebied lag en de ligging nabij het stadscentrum van Waalwijk. De provincie ondersteunde deze keuze echter niet. In die tijd ging men nog uit van een verspreide opvang van woningbouw in het 'stadsgewest' Waalwijk: Drunen, Sprang-Capelle en Kaatsheuvel hadden hierin een taak. Met het verschijnen van de Vierde Nota over de ruimtelijke ordening (1988), de Vinex (1993) en het Streekplan Noord-Brabant (1992) is dit beleid losgelaten. Nieuwbouw moet zoveel mogelijk geconcentreerd worden in en direct bij de grote(re) steden.

Medio 1990 spreken Gedeputeerde Staten uit dat de locatie Waalwijk-noord definitief van de baan is. De locatie heeft onvoldoende potenties voor ontwikkeling tot een aanvaardbaar woonmilieu. De belangrijkste motieven hiervoor waren:

- door de geïsoleerde ligging aan de andere kant van de Maasroute kan geen interne samenhang met het overig stedelijk gebied worden gecreëerd;
- de locatie is inflexibel in die zin dat de locatie een minimale grootte moet krijgen. Een tussentijdse beleidswijziging waarmee slechts een deel van het woningbouwprogramma wordt uitgevoerd is onuitvoerbaar;
- de locatie wordt zeer nadelig beïnvloed door diverse milieubelastende factoren: de A59, het industrieterrein, de rioolwaterzuivering, de voormalige vuilstort en de hoogspanningsleiding. Hiervoor moeten brede bufferzones worden gerealiseerd, wat een inefficiënt ruimtegebruik tot gevolg heeft;
- in samenhang met bovengenoemde zaken is het realiseren van een wervend woonmilieu niet goed mogelijk;
- tot slot betekent Waalwijk-noord een duidelijke aantasting van het open rivierenlandschap.

Een verdere uitbreiding naar het oosten (richting Drunen) of naar het zuiden (richting Kaatsheuvel) is wel overwogen. Deze locaties zijn echter ook snel weer uit beeld verdwenen, vanwege de natuurlijke en landschappelijke waarden in deze gebieden. De gemeenten Waalwijk en Sprang-Capelle konden het echter niet eens worden over uitbreiding in westelijke richting.

Op 18 juni 1991 benadrukte GS nogmaals dat zij haar negatieve standpunt over noord niet in heroverweging wilde nemen. GS sprak opnieuw haar voorkeur uit voor uitbreiding in westelijke richting op grondgebied van de gemeente Sprang-Capelle. Als gevolg hiervan stond een grenscorrectie als bespreekbaar onderwerp op de agenda. De discussie en besluitvorming kwam toen in het traject van de gemeentelijke herindeling terecht.

In de discussie over grenscorrectie en gemeentelijke herindeling worden grootschalige grenscorrectie en herindelingen voorgesteld, om daarmee gemeenten te kunnen vormen die 25 jaar vooruit kunnen op eigen grondgebied. Dit betekent dat de gemeenten Sprang-Capelle en Waspik samengevoegd worden met de gemeente Waalwijk. Deze nieuwe bestuurlijke context fixeert de discussie van de Waalwijkse uitbreiding richting west. De beleidsbesluiten en beleidsuitspraken uit de jaren 1991 en verder ondersteunen de keuze voor de bouwlocatie West. De bouwlocatie Waalwijk-west is dan bestuurlijk een feit.

Een chronologisch, samenvattend overzicht van de geschiedenis van de locatiekeuze is opgenomen in de bijlage (Besluit van Gedeputeerde Staten over de bouwlocatie Waalwijk, dd. 19 januari 1993, kenmerk nr. 96918).

2.2 Motivering van het woningaantal

Volgens het provinciale beleid (streekplan, 1992) is het streven om de grote stad tenminste zijn aandeel in de stadsregionale woningvoorraad te laten behouden ten opzichte van 1985. Deze taakstelling is onderkend door de betrokken gemeenten in de regio, te weten Drunen, Loon op Zand, Sprang-Capelle, Waalwijk en Waspik. In de regio Waalwijk is het aandeel van de kern Waalwijk zelf echter teruggelopen, zo blijkt uit de volgende cijfers.

Tabel 1: Aandeel in de woningvoorraad regio Waalwijk

woningvoorraad 'stadsregio'	Waalwijk	Drunen	Sprang-Capelle	Loon op Zand	Totaal
1-1-1985 - absoluut	9981	5124	2950	6578	24633
%	40,52%	20,80%	11,98%	26,70%	100%
1-1-1996 - absoluut	11580	6727	3678	8350	30344
%	38,16%	22,17%	12,15%	27,52%	100%
hervdeling naar verhouding '85	12295	6312	3634	8103	30344
verschil: theoretisch minus feitelijk	715	-415	-53	-247	0

Geconcludeerd kan worden dat Waalwijk per 1-1-1996 een achterstand van ruim 700 woningen heeft op de taakstelling vanuit het verstedelijkingsbeleid. De gemeenten Drunen en Loon op Zand hebben daarentegen veel gebouwd. Deze gemeenten hadden voor de streekplanherziening een belangrijk taak in de regionale woningbouw. Toen zij in 1992 werden teruggezet naar groeiklasse 3 is de bouwstroom aanmerkelijk verminderd. Nieuwe woningen zouden moeten worden geconcentreerd in Waalwijk. Waalwijk heeft deze terugval in bouwproductie echter niet kunnen compenseren, door gebrek aan uitbreidingsruimte.

Het gebrek aan uitbreidingslocaties binnen de eigen gemeentegrenzen noopte de gemeente Waalwijk ertoe om inbreidingslocaties reeds zoveel mogelijk te benutten. Een analyse van restcapaciteit (situatie 1-1-1990) maakte duidelijk dat er voor 850 woningen capaciteit beschikbaar was. Sindsdien zijn er 764 woningen gebouwd.

De gemeentelijke woningbouwtaakstellingen worden aangegeven door provinciale *richtgetallen*. Na 1992 is de taakstelling voor Waalwijk sterk opgetrokken. De som van de richtgetallen tussen 1982 en 1994 bedroegen voor Waalwijk 2749 woningen, terwijl er in die periode maar 1972 woningen gebouwd zijn. Dat is dus een achterstand van 777 woningen.

Voor de komende jaren heeft de provincie de volgende richtgetallen aangegeven.

Tabel 2: Provinciale richtgetallen

	som richtgetallen '85 - '88	gebouwd in '85	woningvoorraad per 1-1-'86	richtgetallen (l.o.v. '86)	
				tot en met 2000	tot en met 2005
Waalwijk	+ 1460	25	11580	+ 1540	+ 2285
Sprang-Capelle	+ 123	58	3687	+ 103	+ 211
Waspik	+ 100	27	1772	+ 102	+ 157
Totaal nieuwe gemeente	+ 1683	110	17039	+ 1745	+ 2653

De nieuwe gemeente staat tot aan het jaar 2000 voor een woningbouwtaakstelling van 1745 woningen, en tot aan het jaar 2005 van ruim 2650 woningen. Uitgaande dat hiervan een deel wordt gebouwd in de respectievelijke kernen van Sprang-Capelle en Waspik, betekent dat er tot 2005 in Waalwijk(-west) minimaal 1540 resp. 2285 worden gebouwd.

Bij deze berekening is geen rekening gehouden met de relatieve achterstand van 700 woningen. Bovendien moet Waalwijk-west zo mogelijk ook ruimte bieden voor woningbouw op langere termijn, in ieder geval tot aan 2010. Gesteld wordt dat in Waalwijk-west ruimte moet zijn voor de bouw van 2200 tot 3000 woningen.

2.3 Doelstelling

Het doel van de voorgenomen activiteit is door de bouw van 2200 tot 3000 woningen te voorzien in de woningbehoefte in de regio, in ieder geval tot het jaar 2010.

De Colleges van Burgemeester en Wethouders van de gemeenten Waalwijk en Sprang-Capelle hebben uitgesproken dat de ontwikkeling van de woningbouwlocatie Waalwijk-west bekeken moet worden in samenhang met de omgeving. Er moet speciaal aandacht uitgaan naar de mogelijkheden om in te spelen op de waarden in de omgeving en de aansluiting op de lintbebouwing van Sprang. Tegelijk met het stedenbouwkundig plan wordt ook een natuurontwikkelingsplan opgesteld. Het resultaat moet zijn dat de ontwikkelingen in Waalwijk-west niet alleen negatieve milieu-effecten tot gevolg hebben, maar dat deze ontwikkeling ook leidt tot een verbetering van de milieu-omstandigheden in vergelijking met de autonome ontwikkeling van het gebied.

3. De kenmerken van het plangebied

3.1 Ligging van het gebied

Het gebied ligt ten westen van de kern Waalwijk, aan de andere kant van de N261. Aan de zuidkant van het plangebied ligt het bebouwingslint en de dorpskern van Sprang. De west- en noordgrens wordt gevormd door respectievelijk de Bernhardstraat/Koesteeg/achterzijde van de percelen aan de Hoge Vaart en de A59 (Maasroute).

3.2 Ondergrond en hydrologie

Ondergrond

Het plangebied ligt op een belangrijke overgang tussen de hoge pleistocene zandgronden van Brabant naar de veenbodems en kleigronden van laag-Nederland en het rivierengebied. In het verleden was het gebied bedekt door laagveen. Vanaf ca. 1400 werd het veen ontgonnen. Het veen is tot op het zand afgegraven. Het plangebied loopt van 3,2 m +NAP in het zuiden naar 1,3 m +NAP in het noorden af.

Hydrologisch systeem

Door bovengenoemde overgang is het in hydrologisch opzicht een bijzonder gebied. Het grondwater beweegt zich vanaf de hogere zandgronden in noordwestelijke richting naar de Bergse Maas. De grondwaterstromen worden gevoed door regenwater dat op hoger gelegen gebieden infiltreert en vervolgens ondergronds tientallen tot honderden jaren onderweg is, voordat het in het lager gelegen gebied opkwelt. In het plangebied Waalwijk-west zijn kwelstromen van drie verschillende systemen aanwezig:

- lokaal geïnfiltreerd water dat op lagere percelen en slootkanten opkwelt (afkomstig van infiltratie op de zandruggen van Kaatsheuvel e.o. en enige tientallen jaren oud);
- kwelwater afkomstig van de hoge zandgronden van de Loonse Duinen ten zuiden van Waalwijk (enige honderden jaren oud);
- diep geïnfiltreerd regenwater dat inziigt op het Kempisch Plateau en enige duizenden jaren oud is.

Grondwaterstand

In het verleden zijn ontwateringsmaatregelen uitgevoerd voor een betere drooglegging ten behoeve van de landbouw. De grondwaterstand in het gebied varieert nu van grondwatertrap VIa (GHS 0,40 - 0,60 m en GLG 1,20 - 2,00 m) bij Sprang tot grondwatertrap IIIa in bij de voormalige spoorbaan (GHG <0,20 m en GLG 0,80 - 1,20 m).

Voor een dorpsuitbreiding ten zuiden van de Oude Straat in Sprang is destijds de ontwatering aangepast zonder het maaiveld op te hogen. De verlaging van de grondwaterstand heeft lokaal geleid tot verdrogingseffecten.

Oppervlaktewater

Van nature was de afwatering van het gebied gebrekkig. De afwatering is door het graven van vele sloten verbeterd. Het oppervlaktewater stroomt nu onder natuurlijk verhang af in westelijke richting naar de Donge.

Kwaliteit van het water

Het opgekweide water is doorgaans voedselarm en van goede kwaliteit. Door de riooloverstort van Sprang en de menging met afgevoerd landbouwwater wordt de kwaliteit van het oppervlaktewater nadelig beïnvloed.

Verontreinigingen

Heel lokaal zijn verontreinigingen aangetroffen in het grondwater, die boven de interventiewaarde liggen. De herkomst van deze verontreinigingen is onbekend.

3.3 Waarden

Natuur

Doordat in het plangebied schone, voedselarme kwel naar de oppervlakte komt, zijn de groeiplaatsomstandigheden bijzonder waardevol, met name voor soortenrijke natte graslanden. Het slagenlandschap wordt bovendien gekenmerkt door elzensingels met een rijke avifauna en een goed ontwikkelde zoogdierfauna. Daarnaast zijn er waardevolle oever- en watervegetaties langs en in de sloten.

De meest waardevolle natuur komt voor in het meest natte deel net ten zuiden van de A59. Na de ruilverkaveling zijn deze gronden in bezit gekomen van Staatsbosbeheer. Deze worden beheerd als extensieve natte graslanden met rietlanden en struwelen. Er komen vele soorten moerasvogels, struweelvogels en cultuurlandvogels voor.

Verder naar het zuiden wordt het gebied droger en intensiever agrarisch gebruikt. In zuidelijke richting nemen de natuurwaarden daardoor af. Waardevolle, soortenrijke vegetaties komen voor langs perceelsgrenzen en sloten. Er zijn duidelijk minder avifaunasoorten aanwezig.

Landschap

De Langstraat heeft een "kamerachtige" structuur van lintbebouwing en binnengebieden met langgerekte smalle kavels ('slagen'). Langs perceelsgrenzen staat van oorsprong veel beplanting (elzensingels). Hierdoor is het gebied in oost-westrichting besloten. In noord-zuidrichting zijn de langgerekte kavels zeer karakteristiek. In de loop der jaren zijn echter op veel plaatsen de beplantingen verwijderd, waarbij onduidelijke restanten achtergebleven zijn. Verder naar het westen richting Capelle en Waspik is het oorspronkelijke landschap nog beter in tact.

Cultuurhistorie

Cultuurhistorische waarden liggen in het karakteristieke slagenlandschap (zie hierboven) en de lintstructuren. Bijzondere elementen in het plangebied zijn de ligging van de Oude Straat en de oude spoorbaan, die nog als een dijkje in het landschap herkenbaar is.

Archeologie

Het gebied werd vanaf ca. 1400 ontgonnen. Er zijn in het verleden wel eens archeologische vondsten gedaan uit die tijd. De Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) zal in het gebied nader onderzoek verrichten. Bijzondere archeologische waarden worden niet verwacht.

3.4 Functies

Huidige gebruik

Het gebied is momenteel in agrarisch gebruik (grasland).

Verkeer

De N261 langs het plangebied is een belangrijke regionale verbindingsweg tussen Tilburg en Waalwijk/A59. Ook de Efteling, die als belangrijke toeristische attractie in het seizoen veel bezoekers trekt, wordt via de N261 ontsloten. Er zijn plannen om de capaciteit van de N261 uit te bouwen. De A59 ten noorden van het gebied sluit aan op het landelijke netwerk van snelwegen.

Het oude lint in Sprang (Kerkstraat, Van der Duinstraat) heeft vrij veel last van doorgaand (sluip)verkeer. Er zijn plannen om een betere verbinding in westelijke richting aan te leggen, buiten Sprang om, de zogenaamde 'weg om de noord'.

3.5 Conclusies

Sterk bepalend voor het gebied zijn de hydrologische situatie en de daarmee samenhangende natuurwaarden. In belangrijke delen van het gebied zijn de waarden van hydrologie en natuur hoog. Naar het zuiden toe nemen de waarden af.

4. Voorgenomen activiteit en alternatieven

4.1 Voorgenomen activiteit

In Waalwijk-west worden ca. 2200 ^{max.} 3000 woningen gebouwd. Bij de ontwikkeling van de woningbouwlocatie moet een aantrekkelijk, wervend woonmilieu worden gecreëerd, waarbij ook rekening wordt gehouden met de aanwezige waarden in en rondom het te bebouwen gebied. De ambities liggen in de volgende punten:

- Waalwijk-west moet een eigen en eigentijdse identiteit krijgen;
- omdat het benodigde aantal woningen volgens de berekeningen varieert, moet het plan gefaseerd en in verschillende 'vlekken' kunnen worden ontwikkeld. Daarbij moet het mogelijk zijn om op toekomstige ontwikkelingen in te kunnen spelen;
- respect voor de aanwezige natuurwaarden; in samenspel met woningbouw moet ook natuurontwikkeling een kans krijgen, samen met een verbetering van de milieu-situatie;
- er moet rekening worden gehouden met de eigen identiteit en het stedenbouwkundig beeld van Sprang;
- de toekomstige inwoners moeten zich (kunnen) richten op zowel de (centrum-)voorzieningen in Waalwijk-centrum als de (dagelijkse) voorzieningen in Sprang.

Bij de planvorming wordt niet het meest noordelijke gebied tegen de A59 betrokken. Staatsbosbeheer heeft, als eigenaar van deze gronden, hiervoor reeds haar eigen plannen voor natuurontwikkeling. Deze sluiten aan op de natuurontwikkelingsgedachte die ook voor het plangebied geldt.

Woningbouw vindt *in beginsel* plaats in het gebied ten zuiden van de oude spoorbaan. Eventueel kan hiervan worden afgeweken, mits dit geen extra nadelige natuur- en milieueffecten tot gevolg heeft.

4.2 Alternatieven

Er zullen verschillende alternatieven voor het stedenbouwkundig plan worden ontwikkeld. In het MER worden deze alternatieven getoetst op hun milieu-effecten. Het MER is daarmee medesturend bij de planvorming.

Thema's en varianten

De alternatieven worden opgezet aan de hand van verschillende thema's die een milieu-impact hebben. Voor de thema's worden varianten uitgewerkt met verschillende ambitieniveaus. De varianten worden onderzocht en vergeleken op hun effecten op het milieu.

Uit de beschrijving van de kenmerken van het gebied bleek dat vooral hydrologie en natuur van grote betekenis zijn. Daarnaast zijn er andere milieuthema's die van invloed zijn op het stedenbouwkundig plan. In het kader van het MER zullen in ieder geval vier thema's in beschouwing worden genomen:

1. Hydrologie
2. Natuur
3. Mobiliteit
4. Duurzaam bouwen

De aanwezige natuurwaarden in het gebied zijn nu geheel afhankelijk van de hydrologische situatie. De thema's 1 en 2 kunnen daarom nauw met elkaar samenhangen, maar per se noodzakelijk is dat niet. Een andere mogelijkheid kan bijvoorbeeld zijn dat verloren gegane waterafhankelijke natuur worden gecompenseerd door andersoortige natuur.

Daarnaast kunnen varianten in de verkeersontsluitingsstructuur leiden tot grote verschillen in mobiliteit en daarmee in milieu-effecten. Als vierde thema is 'duurzaam bouwen' gekozen. Hierbij wordt met name gedacht aan integraal waterbeheer, materiaalgebruik en de mogelijkheden om zuinig om te springen met energie.

In overzicht:

THEMA		VARIANTEN
1.	Hydrologie	<ul style="list-style-type: none"> - gehele gebied ophogen - gedeeltelijk, maar wel geconcentreerd ophogen - gedeeltelijk en verspreid ophogen ('eilandjes') - onderbemalen
2.	Natuur	<ul style="list-style-type: none"> - geconcentreerde natuurontwikkeling in meest natte deel (nabij spoorbaan) - geconcentreerde natuurontwikkeling in ecologische zone richting Loonse Duinen - natuurontwikkeling verspreid in de wijk
3.	Mobiliteit	<ul style="list-style-type: none"> - afremmen autoverkeer - goede verkeersontsluiting voor autoverkeer - stimuleren langzaam verkeer en openbaar vervoer
4.	Duurzaam bouwen	<ul style="list-style-type: none"> - integraal waterbeheer - dichtheid van bouwen - mate van zuidoriëntatie - materiaalkeuze

Voorts zal ook het aantal te bouwen woningen onderwerp van onderzoek zijn (met een minimum van 2200 en een maximum van 3000 woningen). Het milieucriterium hierbij is of de benodigde oppervlaktes significante verschillen in milieu-effecten veroorzaken.

Alternatieven

Binnen de ruimtelijke planontwerpen kunnen de varianten (ambitieniveaus) van de verschillende thema's worden gecombineerd. Combinaties van varianten resulteren in *alternatieven* voor het stedenbouwkundig plan.

Op basis van de beoordeling van de varianten zullen in ieder geval worden beschreven:

- het Nulalternatief. Beschreven wordt de bestaande toestand van het milieu en de te verwachten autonome ontwikkeling van het milieu indien wordt afgezien van de voorgenomen activiteit (ontwikkeling van de woningbouwlocatie Waalwijk-west).
- het Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA). Bij dit alternatief worden de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu toegepast.
- het Voorkeursalternatief is het alternatief dat het beste voldoet aan het doel en de wensen (uitgangspunten) van de initiatiefnemer.

"Intermezzo"

Zoals gezegd zal het op te stellen MER het karakter hebben van een Inrichtings-MER. Verschillende alternatieven voor de inrichting van de locatie Waalwijk-west worden getoetst op hun milieu-effecten. De initiatiefnemer van de m.e.r.-procedure realiseert zich echter dat op grond van ruimtelijk-functionele en politiek-bestuurlijke argumenten een weloverwogen keuze is gemaakt voor 'west', maar dat destijds weinig is gekeken naar milieu-effecten.

In een breder perspectief zal daarom in het MER toch nog even kort aandacht worden besteed aan de keuze voor de locatie. De milieu-aspecten van andere locaties rond Waalwijk worden globaal beschreven en globaal worden de milieu-effecten van woningbouw aangegeven. Het doel van dit bredere perspectief is dat bij zeer negatieve milieu-effecten op de locatie in Waalwijk-west een heroverweging van locaties mogelijk moet zijn, mits er zicht is op een minder gevoelige locatie.

Dit gebeurt als apart item in het MER, een "intermezzo", een niet-officieel deel van het MER-rapport.

5. Te onderzoeken effecten

De varianten en alternatieven (=combinaties van varianten) zullen in het MER worden vergeleken op hun (milieu-)effecten. Daartoe zullen zowel de negatieve als ook mogelijke positieve effecten worden beschreven.

Effecten kunnen optreden bij de aanleg of in het gebruik van de wijk. Ze kunnen tijdelijk of permanent van aard zijn. In de effectbeschrijving zal dit onderscheid gemaakt worden. Bij de effecten wordt niet alleen gekeken naar het plangebied zelf, maar naar een (veel) ruimer gebied waar mogelijke effecten (kunnen) optreden.

De varianten zullen worden getoetst op de volgende aspecten:

Effecten op bodem en hydrologie

- verstoring bodemopbouw
- oppervlaktewater (waterafvoer, kwaliteit)
- grondwater (veranderingen in kwelsituatie, kwaliteit)

Effecten op waarden

Natuur

- verlies aan biotopen
- indirecte verstoring
- ecologische samenhang / relaties (versnippering)
- verdroging (=samenhangend met "bodem en water")

Landschap

- landschappelijke samenhang
- beeld

Cultuurhistorie

- cultuurhistorische patronen en elementen
- archeologie

Effecten op milieu

Woon- en leefmilieu

- hinder (geluid, verkeer) in de nieuwe woonwijk
- hinder (geluid, verkeer) in Sprang

Mobiliteit

- interne verkeersbewegingen
- externe verkeersbewegingen
- mogelijkheid openbaar vervoer
- mogelijkheden fietsverkeer

Duurzaam bouwen

- watergebruik
- waterkwaliteit
- energiegebruik

Effecten op ruimtegebruik

- benodigde oppervlaktes
- flexibiliteit/fasering

6. Procedure

De m.e.r.-procedure voor de realisering van de woningbouwlocatie Waalwijk-west wordt gekoppeld aan de vaststelling van het globale bestemmingsplan voor het gebied. Dit bestemmingsplan wordt vastgesteld door het bevoegd gezag, ofwel de gemeenteraad van de nieuwe gemeente Waalwijk.

De m.e.r.-procedure loopt gedeeltelijk gelijk op met de bestemmingsplanprocedure. Op de volgende pagina is deze procedure weergegeven. Hierin kan een vijftal belangrijke stappen worden onderscheiden.

Vooroverlegfase

De m.e.r.-procedure start met het ter inzage leggen van de Startnotitie. Insprekers kunnen vier weken (schriftelijk) aangegeven welke onderwerpen naar hun mening in het MER aan de orde moeten komen. Tegelijkertijd wordt de Startnotitie toegezonden aan de wettelijke adviseurs (Regionaal Inspecteur Milieuhygiëne en Directeur LNO) en aan de Commissie voor de milieu-effectrapportage (Cie-m.e.r.). De Cie-m.e.r. stelt, mede aan de hand van de Startnotitie en de binnengekomen reacties, een advies op voor de richtlijnen voor de inhoud van het MER. Vervolgens stelt het bevoegd gezag (BG, de gemeenteraad van Waalwijk) de definitieve richtlijnen op.

De C-m.e.r. geeft haar advies uiterlijk 9 weken na bekendmaking van de Startnotitie.
Het bevoegd gezag stelt de definitieve richtlijnen op uiterlijk 13 weken na de bekendmaking.

Opstellen MER en bestemmingsplan

De initiatiefnemer stelt het MER op aan de hand van de richtlijnen. De keuze voor één van de alternatieven wordt uitgewerkt in het voorontwerp-bestemmingsplan. De m.e.r.-procedure is immers gekoppeld aan het besluit tot vaststelling van het (globaal) bestemmingsplan in het kader van de Wet op de ruimtelijke ordening.

Voor het opstellen van de plannen zijn geen wettelijke termijnen vastgesteld.

Bekendmaking MER en voorontwerp-bestemmingsplan

Het BG beoordeelt het MER op aanvaardbaarheid (geeft het MER voldoende informatie en voldoet het aan de richtlijnen). Is dit het geval, dan wordt het MER ontvankelijk verklaard. Het MER wordt dan vervolgens tegelijk met het voorontwerp-bestemmingsplan bekend gemaakt en aan inspraak onderworpen (ex artikel 10 Besluit ruimtelijke ordening). Iedereen is dan in de gelegenheid in te spreken over de inhoud van het MER (en het bestemmingsplan). De Cie-m.e.r. neemt kennis van de inspraak en geeft haar oordeel van het MER.

Vanuit de m.e.r.-procedure gelden in principe de volgende termijnen: vier weken om zienswijzen kenbaar te maken, terwijl het toetsingsadvies van de Cie-m.e.r. uiterlijk vijf weken na het einde van de terinzagelegging moet zijn uitgebracht. Omdat deze termijnen samenvallen met het overleg ex. art.10 Bro in het kader van de bestemmingsplan-procedure kan de inspraak-termijn worden verlengd met de duur van het overleg.

Besluit

Op basis van de inspraak en het advies uit de vorige fase stelt de IN het ontwerp-bestemmingsplan op, welke vervolgens formeel ter inzage wordt gelegd. Belanghebbenden kunnen gedurende vier weken hun zienswijzen bekend maken. Dan neemt het BG (de gemeenteraad) een besluit over de vaststelling van het bestemmingsplan. Bij dit besluit moet BG aangeven op welke wijze zij rekening heeft gehouden met de gevolgen voor het milieu.

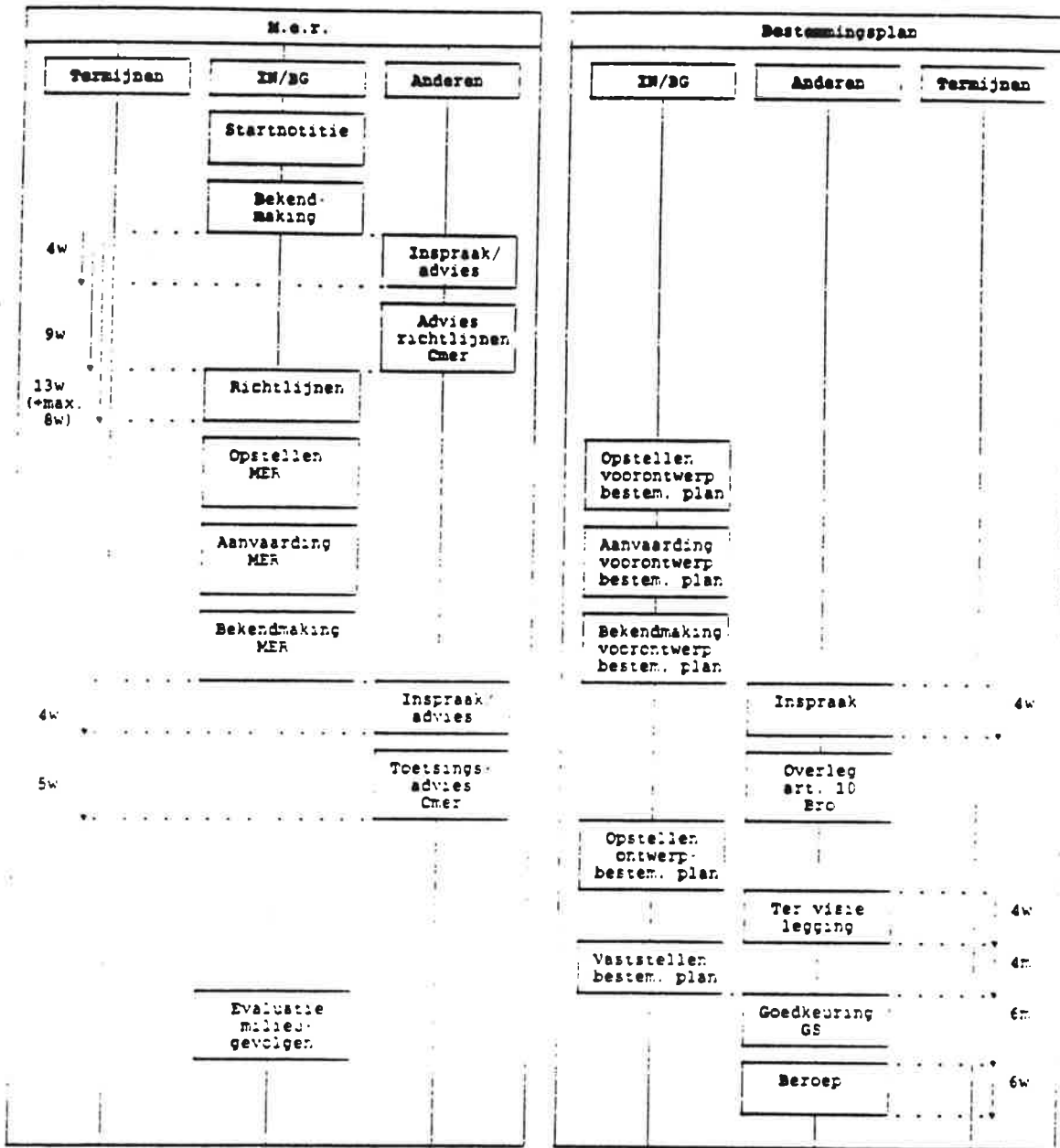
Tegen dit besluit (vaststelling bestemmingsplan) kunnen bedenkingen worden ingebracht. Gedeputeerde Staten (GS) houden bij hun besluit tot goedkeuring hiermee rekening. Tegen het besluit van GS bestaan uiteindelijk een beroepsmogelijkheid bij de afdeling bestuursrecht-spraak van de Raad van State.

Ingevolge artikel 25, eerste lid, Wro beslist de gemeenteraad over de vaststelling van het bestemmingsplan binnen acht weken, of in geval over het ontwerp tijdig een zienswijze bekend is gemaakt, binnen vier maanden na afloop van de termijn van terinzagelegging. Deze termijnen zijn op grond van art.7.34, lid 2, Wet milieubeheer verlengd met vijf weken.

Evaluatie

Als de woningbouwlocatie is gerealiseerd vergelijkt het BG de werkelijk opgetreden milieu-effecten van de voorgenomen activiteit met de effecten die in het MER zijn voorspeld. Als de gevolgen veel ernstiger zijn dan verwacht, kan het BG nadere maatregelen nemen.

Schema: Procedure m.e.r. - bestemmingsplan

Bijlage

(bijlage behorend bij: Besluit van Gedeputeerde Staten over de bouwlocatie Waalwijk, dd. 16 januari 1993, kenmerk nr. 96918)

Bijlage

Overzicht van de geschiedenis van de bouwlokatie voor de gemeente Waalwijk.

Vanaf 1976 is de bouwlokatie Waalwijk-west onderwerp van ruimtelijke planning geweest. In de nota "Ruimtelijke hoofdstructuur 1976, vooruitlopend op het Streekplan van 1978, werd de lokatie Waalwijk-noord om een aantal redenen afgewezen. Andere lokaties genoten de voorkeur.

In het streekplan voor Midden- en Oost Brabant, vastgesteld in 1978, was de bouwlokatie Waalwijk-west er een van drie in de stadsregio Waalwijk. De andere lokaties waren Kaatsheuvel-zuid en Drunen-west. Nagestreefd werden een gelede opbouw van de stad en wervende woonmilieus. Gemeentegrenzen speelden bij de situering geen rol.

In 1984 adviseerde de PPC over het intergemeentelijke structuurplan van het toenmalige stadsgewest Waalwijk, waarin de lokatie Waalwijk-noord weer aan de orde werd gesteld. Omdat de lokatie uit capaciteitsoverwegingen niet nodig was en als bouwlokatie minder geschikt werd geoordeeld adviseerde de PPC daarover negatief. Dit advies werd gehonoreerd in de Evaluatienota 1984 van het Streekplan.

In de partiële herziening van het Streekplan in 1985 werden de vigerende bouwlokaties, met een kleinere omvang, gehandhaafd. Aan Waalwijk zelf werd een zogenaamde binnenstedelijke bouwlokatie toegevoegd. Daarin kon de stad haar (inmiddels minder hoog geprognoseerde) woningbehoefte realiseren. Bij die herziening werd aan het stadsregionale beleid toegevoegd de noodzakelijk geachte stimulering van de centrale steden in de stadsregio's.

In 1988 nam het SMB het initiatief een structuurvisie voor de Midden-Langstraat te ontwikkelen. Daarop werd in door een opgerichte werkgroep "woningbouwreservering in stadsregionaal gebied" uitgebrachte rapportage voorgesteld een nieuwe bouwlokatie te ontwikkelen noordelijk van Sprang en westelijk van Waalwijk. Een compacte regio zou het resultaat zijn. Dit idee werd uitgewerkt. Twee modellen zagen het licht. Een model, waarbij gebieden rond Sprang aan snee werden gebracht, waarna het gebied ten noorden van de "weg om de Noord" aan de orde zou komen, was voor Waalwijk niet aanvaardbaar. Reden was dat de lokatie niet aansloot bij de centrale stad. Door niet te bouwen op eigen grondgebied ontstond een groot financieel nadeel. Sprang had slechts bedenkingen tegen het deel dat ten noorden van de "weg om de Noord" lag.

Het tweede model, in 1989 ontwikkeld, werd "geografisch gescheiden model" genoemd. Het verschilde van het eerste in fasering. Waalwijk zou er ten noorden van de weg om de noord kunnen bouwen; Sprang zou aansluitend rond de kern bouwen. Dit model werd door Waalwijk geaccepteerd en door Sprang verworpen. Sprang was van mening, dat ten noorden van de weg om de noord bebouwing uit den boze zou zijn.

Een en ander leidde tot een patstelling. De bestuurlijke verhoudingen tussen de gemeenten Waalwijk en Sprang-Capelle vertroebelden. Het College van Gedeputeerde Staten kon deze situatie niet laten voortbestaan. Begin 1990 werd daarom aan de Dienst RNV verzocht haar te adviseren, of de lokatie Waalwijk-noord wel of niet heroverwogen kon worden.

Met gebruikmaking van bestaand materiaal werd door RNV een afweging opgesteld. Resultaat was een lichte voorkeur voor de lokatie west, tegen Sprang aan. Doorslaggevend voor de keuze waren de omstandigheden dat daar betere omstandigheden voor een goed woonklimaat aanwezig waren, gebruik gemaakt kon worden van de voorzieningen in Sprang waarmee een lange pioniersfase zoals in noord voorkomen kon worden en er condities zouden ontstaan voor een groter goed functionerend stedelijk gebied in dit deel van de Langstraat.

Op 18 juni 1991 besloten Gedeputeerde Staten, na visitatie van de lokaties en overleg met de betrokken gemeentebesturen, hun eerder ingenomen standpunt betreffende het afwijzen van Waalwijk-noord, niet te heroverwegen.

Daarbij werd gesteld, dat omwille van de sociaal-culturele identiteit van de kern Sprang er vooralsnog een bufferzone ten opzichte van die kern moest worden aangehouden. Een deel van de bouwlokatie zou westelijk aansluitend aan de kern Sprang en op grondgebied van Sprang- Capelle moeten worden gebouwd.

Ter fine van definitieve besluitvorming werd aan Waalwijk en Sprang-Capelle verzocht mee te delen of er veraniging bestond met het principe van het besluit en of er bereidheid bestond de procedure voor grenscorrectie mee op te starten. De PPC werd om advies gevraagd en het SMB werd van over het besluit ge-informeerd.

Op 7 januari 1992 formeerden Gedeputeerde Staten een nader overleg tussen de Waalwijk, Sprang- Capelle en de PPC over de nadere ruimtelijke en bestuurlijke uitwerking van de lokatie Waalwijk- west.

Door de gemeente Waalwijk is vervolgens een studie verricht naar de opzet van de bouwlokatie west. Daaruit resulteerden drie ontwikkelingsrichtingen: noord, west en zuid. De Raad gaf de noordelijke ontwikkelingsrichting het predikaat "voorkeursmodel" mee.

Deze studie werd vervolgens aan GS voorgelegd. De PPC adviseerde dat deze richting slechts voor de korte termijn soelaas zou bieden en dat aantasting van de GHS enerzijds beperkt moet blijven en anderzijds gecompenseerd moet worden. Voor de langere termijn werd geen uitspraak gedaan. De maatschappelijke en economische uitvoerbaarheid werd problematisch ingeschat. GS namen dit advies over;

Na bestudering van problematiek en standpunten werd door een inmiddels uit bestuurders van Waalwijk, Sprang-Capelle, SMB en Provincie ingestelde stuurgroep geconcludeerd dat er een andere marsroute gevolgd moet gaan worden. Voortgaan op de huidige weg leidt niet tot resultaat. Vlotte realisering van woningbouw maakt bilateraal overleg tussen Provincie en de beide gemeentelijke partners gewenst. Deze overleglijnen worden vervolgens bijeen gebracht en kunnen tot bestuurlijke conclusies leiden. Het overleg in deze stuurgroep heeft dus geen feitelijk resultaat opgeleverd. Wel werd het procedurevoorstel gedaan als hiervoor vermeld, dat zou moeten leiden tot door het Provinciaal Bestuur te trekken conclusies.

Het SMB stelt op 25 maart 1992 de structuurvisie Midden- Brabant vast. Daarin wordt aangesloten bij de besluitvorming van Gedeputeerde Staten onder de aantekening dat de capaciteit van de aangewezen lokatie te gering is. Gedeputeerde Staten nemen deze visie op 4 februari 1993 voor kennisgeving aan.

Door RNV en Sprang-Capelle werd overleg gevoerd over de inhoud van de bufferzone. Standpunt Sprang-Capelle is: permanente buffer realiseren, in eigendom en beheer bij Sprang-Capelle, gelegen tot iets ten noorden van de "weg om de noord";

Vervolgens is met Waalwijk overlegd over de mogelijkheden van een ontwikkelingsrichting die meer aansluit bij de opvattingen van GS en het streekplan (d.w.z. ontwikkelen in de richting zuid en de GHS ten noorden van de voormalige spoorlijn niet aantasten). Het dagelijks bestuur van Waalwijk verwijst daarbij naar het door de Raad ingenomen standpunt om in noordelijke richting voort te bouwen, onder de conditie dat dit een bijdrage levert aan een spoedige afronding van de besluitvorming bestaat er bereidheid materiaal te leveren ten behoeve van een nadere RNV-studie naar de mogelijkheden van een model dat meer recht doet aan de heersende planologische opvattingen;

Met de dienst LNO en het SBB is vervolgens overleg gevoerd hoe inhoud gegeven kan worden aan het compensatiebeginsel voor de GHS ten zuiden van de voormalige spoorlijn. Het resultaat daarvan biedt perspectief. Dat perspectief houdt in, dat een actieve, versnelde verwerving, inrichting en beheer van het gebied ten noorden van de spoorlijn in principe kan worden beschouwd als compensatie voor het bebouwen van het gebied ten zuiden van de spoorlijn. De provincie zal daarin een actieve rol moeten vervullen.

Met de afdeling BV van de dienst EBW is informatief overleg gevoerd over de bestuurlijke implicaties van een eventuele grenscorrectie die resultaat van een nadere studie zou kunnen zijn. Daarbij is op uitgangspunten gewezen

als: het bouwen op eigen grondgebied, de tijdshorizon van 100 jaar en dat het splitsen van bestaande gemeenten indien mogelijk voorkomen wordt.

Overleg met de dienst WMV is gevoerd over de mogelijkheden van een halve aansluiting op de N-261, zoals die uit de Waalwijkse studie naar voren kwam. De wegbeheerder acht die mogelijkheid niet aanwezig. Tevens is bezien of de door Waalwijk ontworpen ondertunneling van de N-261 in alle gevallen noodzakelijk is. Het blijkt, dat er een scala aan relaties bestaat, zowel intern naar Waalwijk als extern naar het hoofdwegennet. Op grond daarvan gaat de dienst RNV er van uit, dat bij een zuidelijk gesitueerde lokatie de autotunnel ter plaatse van de voormalige spoorlijn voornamelijk niet nodig is. Daarmee is ook de door Waalwijk geraamde verliespost van f 12 miljoen voornamelijk niet aan de orde.

Met de HID Volkshuisvesting is gesproken over de problematiek van de woningbouw in de groei-klasse-V-kern Waalwijk in relatie tot het vervallen van de groei-functie voor de omliggende kernen, die in eerdere streekplannen tot de stadsregio waalwijk behoorden. Afgesproken is de financiële aspecten van de lokatie nader onder de loep te nemen. Indien benaderingen om het door Waalwijk opgevoerde verlies tot aanvaardbare proporties terug te brengen niet slagen, zal actief worden meegezocht naar een oplossing van het probleem dat dan ontstaat.

De resultaten van al dit overleg leiden tot het besluit van 19 januari 1993 waarbij met aanwijzing van een woningbouwlokatie Waalwijk- west ten zuiden van de voormalige spoorlijn een gemeentelijke grenscorrectie met inachtnaam van een bufferzone rond de kern Sprang in het vooruitzicht werd gesteld.

Overigens: het nieuwe streekplan van 1992 heeft de stadsregio Waalwijk niet gehandhaafd. De stadsregiogedachte blijft gehandhaafd voor de 4 grote steden. Voor Waalwijk betekent dat een eigenstandige ontwikkeling in groei-klasse V. Bouwlocaties in ander gemeenten zijn niet meer aan de orde. Waalwijk moet op eigen kracht verder.

Vervolgens komt de besluitvorming in het traject van de gemeentelijke herindeling van Midden- Brabant.

In het herindelingsplan voor het SMB van januari 1993 is ten behoeve van de bouwlokatie voor Waalwijk een grenscorrectie uitgevoerd met afstand tot de kern Sprang, conform het GS- besluit van 19 januari 1993.

In de concept- ontwerp-regeling van juni 1993 is dat voorstel gehandhaafd.

Op 21 juni 1993 vindt in Provinciale Staten een beleidsdebat plaats. Naar aanleiding van motie 2a vraagt de Statencie van 2 juli 1993 om meer informatie over woningbehoefte en capaciteit van de lokatie. Uit het aanvullende advies van 21 september 1993 blijkt dat de lokatie voor een periode van 25 jaren aan de krappe kant is.

In de Statencie van 1 oktober 1993 wordt een heroverweging van het oorspronkelijke herindelingsvoorstel voorgesteld. Sprang- Capelle toevoegen aan Waalwijk; eventueel gewijzigde voorstellen ten aanzien van 's Gravenmoer en Waspik.

Gedeputeerde Staten besluiten op 14 oktober 1993 een herzien herindelingsplan op te stellen. In het herziene herindelingsplan van december 1993 wordt een nieuwe gemeente Waalwijk (Waalwijk met 's Gravenmoer en Waspik samengevoegd) voorgesteld.

april 1994
ibsg/bost
a:waal9408

